

ODLUKA O SPROVOĐENJU PREPORUKA KOMISIJE

Datum usvajanja: 29. april 2021. godine

Slučaj br. 2016-10

Dragiša Kostić

protiv

EULEX-a

Komisija za razmatranje ljudskih prava (čitaj: Komisija) je na zasedanju 29. aprila 2021. godine u sledećem sastavu:

G. Guénaël METTRAUX, predsedavajući član
G. Petko PETKOV, rezervni član
Gđa. Anna AUTIO, član

Uz asistenciju:
G. Ronald Hooghiemstra, pravni službenik

Uzevši u razmatranje gore pomenutu žalbu, predstavljenu u skladu sa Zajedničkom Akcijom Saveta 2008/124/CFSP koja datira od 04. februara 2008. godine, EULEX-ovim Konceptom odgovornosti koji datira od 29. oktobra 2009. god. o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava i Pravilnika o radu Komisije prema poslednjim izmenama od 11. decembra 2019. godine

Nakon razmatranja elektronskim putem shodno pravila 13(3) Pravilnika o radu Komisije, odlučuje kao što sledi:

I. POSTUPAK PRED KOMISIJOM

1. Žalba je u ovom slučaju registrovana 30. juna 2016. godine.
2. Dana 28. juna 2017. godine, Komisija je zatražila od ovog i ostalih žalilaca da dostave naknadne informacije povodom njihovih žalbi. Žalilac je prvobitno odgovorio preko predstavnika srpskih porodica u Resursnom Centru za nestala lica (čitaj: RCNL), nevladine organizacije sa sedištem u Prištini, da on nema daljih informacija u vezi sa ovim slučajem.

3. Dana 20. septembra i 17. oktobra 2017. godine, Komisija je preko predstavnika RCNL-a poslala još dva zahteva za dobijanje naknadnih informacija.
4. Dana 20. oktobra 2017. godine, Komisija je preko predstavnika RCNL-a primila odgovor gde su podneli naknadne informacije u vezi dva slučaja, uključujući i za ovaj konkretno.
5. Dana 08. decembra 2017. godine, Komisija je poslala Izjavu sa činjenicama i pitanjima Šefu Misije (ŠM), EULEX-a na Kosovu, pozivajući Misiju da pisanim putem podnese odgovore i zapažanja povodom žalbe.
6. Zapažanja ŠM-a su primljena 19. aprila 2019. godine nakon čega su prosleđena žaliocima radi dostavljanja naknadnih komentara.
7. Žalilac nije podneo nikakve naknadne komentare.
8. Dana 19. juna 2019. godine, Komisija je donela svoju Odluku o prihvatljivosti povodom ovog slučaja, proglašivši žalbu prihvatljivom u pogledu članova 2, 3, 8 i 13 Evropske Konvencije za ljudska prava (u daljem tekstu čitaj „Evropska Konvencija“ ili „Konvencija“) (<https://www.hrrp.eu/srb/docs/Decisions/2019-06-19%20Admissibility%20Decision%202016-10-s-fw.pdf>).
9. Dana 13. februara 2020. godine, Komisija je usvojila Odluku i nalaze u vezi sa osnovanošću ovog slučaja (<https://www.hrrp.eu/srb/docs/Decisions/2020-02-13%20Decision%20and%20Findings%202016-10-s.pdf>). U toj odluci, Komisija je zaključila da je Misija prekršila osnovna prava podnosioca žalbe shodno članova 2 (proceduralni deo) i 3 Evropske Konvencije. Komisija je takođe pozvala Šefa Misije da uzme u obzir sledeće preporuke:
 - a) da prizna kršenje prava podnosioca žalbe od strane Misije;
 - b) dostavi kopiju ove odluke:
 - a) relevantnim organima Misije,
 - b) relevantnim političkim vlastima u Briselu, i
 - c) lokalnim organima vlasti koje su nadležne da istraže ovaj slučaj;
 - c) da naloži da se ovaj slučaj proprati od strane nadležnih organa Misije;
 - d) Da se raspita kod nadležnih lokalnih organa vlasti koji su koraci, ako ih ima, preduzeti da se istraži ovaj slučaj i koji se koraci planiraju preduzeti u budućnosti.
10. Dopisom od 22. decembra 2020. godine, Šef Misije je obavestio Komisiju o merama koje je preduzeo kao odgovor na preporuke koje je ista dala.
11. Shodno pravila 45 *bis* pravilnika o radu Komisije, ista će razmotriti podneske ŠM-a u vezi sprovođenja preporuka koje je komisija dala.

II. ČINJENICE

12. Činjenice predmeta, onako kako se čine iz žalbe, mogu se ukratko opisati na sledeći način:

13. Na dan ili oko 17. juna 1999. godine, Svetozar Stambolić, deda podnosioca žalbe, Dragiše Kostića, navodno je „živ vučen“ traktorom u selu Novo Selo Mađunsko, Opština Vučitrn/Vushtrri.
14. Stanovnici ovog sela bili su prisiljeni da napuste svoje domove i selo tog datuma, ali Svetozar Stambolić je ostao u selu. On nakon toga nikada više nije viđen i njegov nestanak je prijavljen organima vlasti.
15. Kada je EULEX na Kosovu stupio na snagu i zamenio UNMIK u periodu od decembra 2008. – do marta 2009. godine, navedeno je da je EULEX-u na Kosovu prebačen izvesni Izveštaj o *Ante Mortem* Istrazi a koji se odnosi na nestanak Svetozara Stambolića.
16. Takođe je rečeno da je Misija primila obrazac od Interpola za „identifikaciju žrtava u katastrofama“ podnet sa njegovim podacima. Izveštaj je ukazivao na to da je UNMIK intervjuisao žalioca i druge članove porodice g. Stambolića putem telefona navedenog datuma tokom 2005. godine.
17. Kao što je gore napomenuto, Komisija je utvrdila da Misija nije uspela da istraži ovaj slučaj i da informiše rođake nestalih, kao što je to bilo potrebno da uradi u skladu sa njenim obavezama u vezi sa ljudskim pravima, te je stoga prekršila osnovna prava podnosioca žalbe. Komisija je tada dala preporuke u cilju pokušaja da se nadoknadi šteta naneta žalioocu kao rezultat kršenja njegovih osnovnih prava.

III. PREGLED SHODNO PRAVILA 45 BIS

18. Prva preporuka Komisije je bila da Šef Misije prizna kršenje prava podnosioca žalbe od strane Misije.
19. Šef Misije nije sproveo ovu preporuku.
20. Komisija će stoga obnoviti svoj zahtev da Šef Misije razmotri da to učini. Komisija je mnogo puta istakla da bi takva mera bila najrelevantnija za žrtve i način da se Misija 'iskupi' zbog svog ozbiljnog nepoštovanja svojih osnovnih obaveza u vezi sa ljudskim pravima u ovom slučaju. Komisija nije uverena u opravdanja koja je iznela Misija, kao što je navedeno dole u tekstu. Oni nisu potvrđeni, u suprotnosti su sa obavezama Misije na polju ljudskih prava i efektno bi učinili Misiju neodgovornom.
21. Druga preporuka Komisije je bila sledeća:

Dostavi kopiju ove odluke:

 - a) relevantnim organima Misije,
 - b) relevantnim političkim vlastima u Briselu, i
 - c) lokalnim organima vlasti koje su nadležne da istraže ovaj slučaj;
22. Šef Misije je obavestio Komisiju da je njena odluka „odmah prosleđena svim relevantnim jedinicama u misiji ubrzo nakon što je saopštena Kancelariji za ljudska prava i pravna pitanja 2. jula 2020. godine“. Dodao je: „Tokom proteklih meseci, odluka je takođe dostavljena lokalnim vlastima nadležnim za istragu ovog slučaja, a tačnije kosovskoj policiji i Specijalnom tužilaštvu Republike Kosovo (STRK)“.
23. Šef Misije je takođe dodao

„relevantni politički organi vlasti u Briselu su rutinski obavešteni o svim odlukama i nalazima Komisije i oni takođe dobijaju njen godišnji izveštaj“.

24. Komisija traži pojašnjenje o tome koji su organi dobili kopiju Odluke u ovom slučaju. Po mišljenju komisije, od suštinske je važnosti da nadležni organi u Briselu budu u potpunosti svesni u kojoj meri je Misija poštovala svoje obaveze u pogledu ljudskih prava, koji su nalazi u tom pogledu zaključeni i koji dodatni resursi ili mere mogu biti potrebni kako bi se pozabavili nekim nerešenim pitanjima. Komisija će stoga zatražiti od Šefa Misije da pojasni kojim organima sa sedištem u Briselu su dostavljene kopije Odluke i takođe obnavlja svoj zahtev da se ona prosledi nadležnim vlastima u Briselu.
25. Treća preporuka Komisije je bila da Šef Misije naloži da se ovaj slučaj proprati od strane nadležnih organa Misije.
26. U svom odgovoru, Šef Misije je dao opširan opis trenutnog mandata misije u pogledu praćenja/nadgledanja. Ukratko, Šef Misije je objasnio da,

„u skladu sa svojim trenutnim mandatom [...], Misija nadgleda odabrane slučajeve i suđenja u kosovskom pravosudnom sistemu; u sprovođenju svog mandata za nadgledanje, a kako nalažu države članice EU, EULEX u potpunosti poštuje princip nezavisnosti sudstva i princip nemešanja u sudski proces. Ne može savetovati kosovske institucije u pojedinačnim slučajevima, niti im može preporučiti da daju prioritet jednom slučaju u odnosu na drugi ili da započnu istragu.“
27. Štaviše, Šef Misije je naveo da bi Misija jedino pratila slučaj ukoliko lokalne vlasti odluče da otvore i istraže ovaj slučaj.
28. Komisija napominje da je ovaj slučaj pokrenut i prosleđen pre trenutnog mandata Misije. U onoj meri u kojoj je postojala bilo kakva zabrinutost da je predviđeni novi mandat mogao da spreči Misiju da pruži efikasan pravni lek, trebalo je preduzeti korake tokom marljivog izvršavanja svojih odgovornosti, kako bi se ubrzao pregled i procesuiranje ovog slučaja.
29. Komisija navodi da je Misija tvrdila da je promenjeni mandat sprečava da u potpunosti primeni nekoliko njenih preporuka. Iako se mandat Misije promenio, Komisija naglašava da je Misija i dalje jedna te ista. Njena odgovornost je vezana za njeno postupanje, prošlo i sadašnje. A odgovornost Misije, kakva je trenutno, je da ispravi kršenja koja je počinila u prošlosti, iako je to bilo u vreme kada je njen mandat bio drugačiji.
30. Komisija dalje smatra da je predloženi pristup nezadovoljavajući i ne pruža adekvatan pravni lek za ozbiljno kršenje osnovnih ljudskih prava koja se u ovom slučaju pripisuju Misiji. Niti na bilo koji način odražava težinu tog kršenja. Komisija ne može da tumači trenutni mandat Misije kao da je sprečava u popravljanju štete kojoj je doprinela. To bi u stvari učinilo Misiju neodgovornom *uprkos obavezama Misije na polju ljudskih prava i uprkos tome što je Komisija utvrdila da je prekršila te obaveze*. Otklanjanje loše učinjenog zapravo ostaje obaveza Misije u okviru njenog trenutnog mandata, kao i u prethodnom (izvršnom) mandatu. Komisija želi da naglasi poentu da promena mandata ne oslobađa Misiju od odgovornosti za otklanjanje kršenja prava počinjenih u ranijem ponavljanju mandata.
31. Komisija stoga poziva Šefa Misije da razmotri koje bi razumne i odgovarajuće korake mogao preduzeti da bi se osiguralo da slučajevi koji uključuju teška kršenja ljudskih prava - kao što je ovo sada - koji su nekada bili u odgovornosti Misije i koji su sada još uvek neistraženi budu efikasno pregledani.

32. Komisija traži od Misije da opiše kako u skladu sa svojim trenutnim mandatom predlaže zaštitu prava pojedinaca - kao što je podnosilac žalbe - čija je prava Misija povredila i koja se i dalje krše.
33. Četvrta preporuka Komisije bila je da se raspita kod nadležnih lokalnih organa vlasti koji su koraci, ako ih ima, preduzeti da se istraži ovaj slučaj i koji se koraci planiraju preduzeti u budućnosti.
34. Šef Misije se nije bavio ovom preporukom. Umesto toga, dat je generički opis aktivnosti nadgledanja Misije.
35. Komisija stoga ponavlja svoj poziv Misiji da se raspita kod nadležnih lokalnih organa vlasti koji su koraci, ako ih ima, preduzeti da se istraži ovaj slučaj i koji se koraci planiraju preduzeti u budućnosti.
36. Osim toga, iako je dobrodošao, izraz saosećanja Šefa Misije ne predstavlja dovoljan ili adekvatan pravni lek za teško kršenje prava podnosioca žalbe od strane Misije.

IZ OVIH RAZLOGA, KOMISIJA JEDNOGLASNO

NALAZI da Misija nije propratila i sprovela prvu, treću i četvrtu preporuku koje je Komisija dala;

ZAKLJUČUJE I ŽALI, konkretno, to što Šef Misije nije sproveo preporuku Komisije da prizna kršenje prava podnosioca žalbe od strane Misije i **POZIVA** ga izda jedno takvo priznanje;

TRAŽI da Šef Misije pojasni koji organi vlasti u Briselu su dobili od Misije Odluku i nalaze koju je Komisija dala u ovom slučaju i da relevantnim organima vlasti u Briselu dostavi i ovu propratnu odluku;

PONAVLJA SVOJU PREPORUKU DA Misija treba da se raspita kod nadležnih lokalnih organa vlasti koji su koraci, ako ih ima, preduzeti da se istraži ovaj slučaj i koji se koraci planiraju preduzeti u budućnosti;

POZIVA Šefa Misije da proceni koje korake ili mere se mogu preduzeti od strane Misije kako bi se ispravila i zaštitila prava onih – uključujući i podnosioca žalbe – koja su prekršena od strane Misija i koja se i dalje krše (sa posebnim fokusom na takozvane „prisilne nestanke“ ili slučajeve nestalih osoba);

TRAŽI od Šefa Misije da prosledi ovu Odluku relevantnom osoblju unutar Misije i relevantnim organima vlasti izvan iste odgovorne za nadgledanje rada Misije;

OSTAJE NA slučaju do daljnjeg;

NA KRAJU, KOMISIJA NAPOMINJE da odgovornost za pružanje efikasnog pravnog leka za kršenja prava koja je počinila Misija jeste i ostaje u potpunosti na samoj Misiji. U meri u kojoj Misija preko Šefa Misije nije u mogućnosti ili ne želi da u potpunosti usvoji korektivne preporuke koje je Komisija dala, ostaje kao njena odgovornost da pronađe alternativna sredstva i metode rešenja koja pružaju efikasan pravni lek za kršenja koja se utvrdilo da je ista počinila;

POZIVA Šefa Misije da odgovori na zahteve komisije do 30. novembra 2021. godine.

U ime Komisije,

Guénaël METTRAUX
Predsedavajući član

Petko PETKOV
Rezervni član

Anna AUTIO
Član